

GYAKORLATI KÖZIGAZGATÁSI KÖNYVTÁR ÉS DÖNTVÉNYTÁR

Szerkesztő és kladó: dr. DOLENECZ JÓZSEF, ügyvéd.

Megjelenik
minden hónap 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:

Egész évre 12 K Negyedévre 3 K
Félévre . . . 6 K Egy óra . . . 1 K

Szerkesztőség és kiadóhivatal, a hová
az előfizetési díjak és levelek küldendőik

Budapest,

VIII.. József-körút 74. szám,
II., emelet 11. ajtó.

I. évfolyam.

13. szám.

1905. július 1.

Kérdések és feleletek.

I.

Az állami szolgálatba átlépés és szolgálati díj.

Állami szolgálatból törvényhatósági szolgálatba léptem át, a hol fizetésem után a nyugdíjalapba való belépéssel „belépési díj“ czímen 5 %-os egyszeri járulék fizetésével terheltek meg. Ezenkívül fizetésemnek 30 %-át nyugdíjjárulékképen levonásba hozták, noha állami szolgálatban élvezett fizetésem után a „szolgálati díjat“ megfizettem. Azon állami számvevőségi tisztviselő, a kinek e miatt panaszkodtam, azzal kívánt megvizasztalni, hogy ugyanilyen eljárás nyer alkalmazást azon törvényhatósági tisztviselőkkel szemben is, a kik a törvényhatóságtól az államhoz lépnek át közsolgálatba, mert bárha a törvényhatóságnál előléptetési járulék címen befizették is, a nyugdíjjárulékot mindazonáltal az állami szolgálatban élvezett új fizetésüknek 600 koronán felüli része után a szolgálati díjat lefizetni tartoznak.

Részemről nem tartom igazságosnak ezt az eljárást, mert a szegény nyomorult tisztviselő ilyen módon belekényszerül abba a különös állapotba, hogy kétszeresen fizeti meg ugyanazon járulékot, vagyis rajta bebizonyul mikép lehet egy rókáról két bőrt húzni.

Szives felvilágosítását kérem tehát arra nézve, hogy vajon igazságos dolog-e az, hogy én a kívánt nyugdíjjárulék levonását tűrni tartozzam, avagy van-e ez ellen jogorvoslásnak helye s hova, s van-e a jogorvoslásnak sikerre kilátása?

Felelet. Jogorvoslásnak van helye minden bizonynyal. És pedig felebbezéssel kell megtámadni az alispán ide vonatkozó rendelkezését, a mely első foku határozat jellegével bír.

A felebbezés felett másodfokban a törvényhatósági bizottság fog határozni, mintt azon testület, a mely a nyugdíjjárulékok fizetésének szabályait alkotó törvényhatósági nyugdíjszabályrendeletet készítette s a mely azon esetben, ha e kérdésben törvényhatósági szabályrendelet kétségtelen s világos rendelkezést nem tartalmaz, első

helyen álló interpretatora a szabályrendeletnek. A törvényhatósági bizottság határozata ellen aztán „panaszszal” lehet élni azon esetben, ha a vitás kérdés oly módon lett felvetve, vajon a panaszló a levont járulékkal terhelten, élvezi-e illetményeit, vagy pedig illetményeit a levonásba vett járulékok nem terhelhetik. A panasz közigazgatási bíróság előtti jogorvoslási mód. A közigazgatási bíróság azonban csak abban az esetben fog ebben a kérdésben ítélni, ha a közigazgatási bíróságról szóló törvény (1896. XXVI. t.-cz.) 45. §-ának megfelelően készült határozat hozatott. A határozat tehát csak azon esetben lesz „panasz”-olható, ha szigorúan megfelel a törvény követelményeinek. A közigazgatási bíróságról szóló törvény, jelesül arra a rendszerre van felépítve, hogy a bíróság csakis a törvényben taxativ felsorolt s meghatározott esetekben ítélni lehet. A hivatkozott 45. §-ban pedig aképp rendelkezik a törvény, hogy „panasz”-nak azon törvényhatósági bizottsági határozat ellen van helye, „a melyvel a törvényhatósági tisztviselők . . . illetménye . . . ügyében intézkedik, a mennyiben az a kérdés válik vitássá, hogy . . . mekkora összeg illeti meg őket.”

A vitás kérdés felállításánál, ezek szerint figyelemmel kell lenni arra, hogy melyik végső fórumhoz akarjuk vinni ügyünket s ehhez képest állítjuk fel a petítumot is. Ebben az adott esetben, ha a közigazgatási bíróság ítélezését kívánjuk — a melyet részünkről mint leghelyesebbet már fentebb supponáltuk — a fenti érintett módon vetnők fel a kérdést: azaz, — hogy megegyeszer ismételjük — vajon a nehezményelt nyugdíjjárulékkal terhelten élvezzük-e illetményünket, vagy pedig annak terhe alól feloldottan?

A tárgyalás alatt álló kérdésben e mellett más végső fórumhoz is felterelhető a sérelem és pedig a belügyminiszterhez. Ilyen esetben azonban más természetű színezetet, illetve jelleget adunk a vitatott kérdésnek. Ugyanis ez esetben azt a kérdést fogjuk beállítani a petítumba: döntessék el az, vajon az állami szolgálatból törvényhatósági szolgálatba átlépett tisztviselő köteles-e a követelésbe vett nyugdíjjárulékot megfizetni vagy nem? Ilyen alakjában a szabályrendelet intézkedései önmagukban fognak elbírálás alá esni, a nélkül, hogy a tisztviselő illetményének *mekkorasága* tárgya volna a döntő határozatnak. A hozott véghatározat aztán alapul fog szolgálni arra, hogy a követelt nyugdíjjárulék viselése alul való felmentés kérhető-e vagy sem?

A jogorvoslás módjait eképen részletesen ismertetve, reá térünk a következő kérdésre: lehet-e reményleni, hogy siker lesz a jogorvoslásnak?

Erre nézve, hogy megfontolt véleményt adhassunk, ismernünk kellene a törvényhatósági szabályrendelet ide vonatkozó rendelkezéseit. Valószínűnek tartjuk, hogy a nyugdíjjárulékok természetének megállapítása alig fog különbözni az ország törvényhatóságai legnagyobb részénél általánosan érvényes megállapítástól. A legtöbb törvényhatósági szabályrendeletben 4 féle nyugdíjjárulékot fizetnek a tisztviselők, u. m.: 1. a belépési vagy törzsjárulékot a kezdőfizetésnek rendszeren 5 %-át — egyszersmindenkorra.

2. egy bizonyos életkor betöltése után alkalmazott tisztviselőnél — kor. díjat; egyszersmindenkorra;

3. állandó évi járulékot; a fizetés bizonyos százalékát;

4. előléptetés, illetve magasabb illetmény élvezetébe jutás esetén: az illetménykülönbözet 30 %-át; egy ízben.

Már most, ha valaki állami szolgálatból, a törvényhatóság szolgálatába átlépett, követelni fogják tőle minden bizonynyal az 1. és esetleg a 2. pont alatt említett járulékot. Ezekről biztosan tudjuk, hogy a legtöbb törvényhatósági szabályrendeletben el vannak véve, ellenben, hogy a belépési díjon kívül még a fizetés 30 %-a is követelhetnék, ilyen rendelkezést nem találunk egyetlen egyben sem.

Hanem találtunk más egyebet: ismerünk egy vármegyei szabályrendeletet, a melyben közvetlenül épen arra vonatkozó intézkedést láttunk, hogy mily nyugdíjjárulékot fizet az állami szolgálatból ezen vármegye szolgálatába átlépő tisztviselő. Ebben a szabályrendeletben világosan ki van fejezve, hogy az államtól átlépett tisztviselő a nyugdíjalapha befizeti az új állással egybekötött esetleg magasabb illetmény és a volt állami illetmény közötti különbözet 30 %-át és fizeti az évi állandó járulékot. Ha tehát csak ugyanolyan illetmény élvezetébe lép, vagy épen kisebb fizetést fog élvezni, ezen esetben a különbözeti 30 %-ot sem fizeti, hanem csak az évi rendes állandó járulékot. Ennél a szabályrendeletnél tehát az átlépett tisztviselő „belépési“ vagy „kordíjat“ nem fizet, ilyen járulék fizetése alól implicite fel van mentve.

Visszatérve már azon szabályrendeletekre, a melyekben ezen most ismertetett rendelkezés nem foglaltatik, valószínűnek tartjuk, hogy annak alapján a „belépési díjat“ okvetlenül követelni fogják, s esetleg, ha feltétele meg van, a kordíjat is levonják. Most tehát vitás kérdés merül fel abban, vajon ezen „belépési díjat“ vagy esetlegesen a „kordíjat“ jogosan követelik-e olyanoktól, a kik az állami szolgálatban ugyanazon illetmény után a szolgálati díjat már megfizették?

Hogy a közigazgatási bíróság milyenképen fogja fel a kérdést, arra nézve jogesetről tudomásunk nincsen. Hanem, hogy a belügyminiszternek mi az álláspontja, azt egy konkrét esetből ismerjük. Kimondotta 1896. évben egy hozzá felelbezés folytán felkerült esetben, hogy az „1886: XXI. t.-cz. 88. §-ában megállapított viszonzóság elvéből“ kifolyólag, mivel az állami tisztviselő a szabályok értelmében megkívánt szolgálati díjat már kifizette s tekintettel arra, hogy az állami alkalmazásban eltöltött szolgálati idő, annak idején, a törvényhatósági szolgálat idejébe amugy is betudandó lesz, a „belépési díjat“, sem „kordíjat“ nem köteles fizetni a felelbező.

A belügyminisztériumnak ezen 1896. évi 70597. sz. elvi határozatában tehát el is van döntve a belépési díj követelésének kérdése, mert ki van mondva, hogy az állami szolgálatból törvényhatósági szolgálatba átlépő tisztviselő, ha amott megszabott szolgálati díjat lefizette, belépési díj fizetésére nem kötelezhető.

A feltett kérdésben az a 30 % fizetésnek, mint nyugdíjjárulék-
nak követelésére nézve a feleletet ebből a miniszteri határozatból s
azzal összhangzásban álló ama kiemelt törvényhatósági szabályren-
deletből konstruáljuk meg. Nevezetesen azt állítjuk, hogy ha kérdező
a törvényhatóságnál magasabb illetmény élvezetébe jutott, mint a
mily illetményt az állami szolgálatban élvezett, azon esetben a

többség 30 %-át a nyugdíjalap javára befizetni köteles lesz. Emellett fizetni fogja a rendes évi állandó járulékot. Ellenben ha új állásával egybekötött illetménye nem nagyobb, az esetben csak a rendes állandó járulék fizetésére kötelezhető.

Ezzel a feltétellel megadtuk a kimerítő választ. Mindazáltal önként kínálkozik az alkalom arra, hogy a most előttünk álló eset megfordítottját is eszmecsere tárgyává tegyük, s a megkérdezett számvevőségi tisztviselő által említett azon eljárás felett is elmondjuk véleményünket, hogy a törvényhatóságtól állami szolgálatba átlépett tisztviselőtől szolgálati díjnak követelése jogos-e általában, illetve mikor tartjuk mi azt jogosnak.

Mi is úgy tudjuk; a hogy azt a megkérdezett állami számvevőségi főtiszt megjegyezte, t. i., hogy a törvényhatóságtól állami szolgálatba átlépett tisztviselőnél előírják a szolgálati díjat, tekintet nélkül arra, hogy vajon az új állással egybekötött javadalomnak vagy egy részének megfelelő előbbi illetményei után fizetett-e nyugdíjjárulékot vagy sem.

Mi abban a határozott meggyőződésben vagyunk, hogy a már nyugdíjjárulék alá vett illetmény összege ha közvetlen lép át a törvényhatósági tisztviselő állami szolgálatba, — az állami szolgálati díj alól fetétlenül mentes. A példa megvilágítja a felállított tételt. Egy szolgabíró, a kinek illetménye 2000 korona volt, közvetlenül e szolgálatából átlép a m. kir. pénzügyigazgatósághoz, kinevezés folytán — mondjuk — segédtitkárrá lett, mely állással 2600 korona illetmény van egybekötve: tekintettel arra, hogy 2000 korona után mint szolgabíró a nyugdíjjárulékokat megfizette, pénzügyi segédtitkári illetményeiből csupán e 2000 koronán felüli rész, azaz csak 600 korona eshetik szolgálati díj alá. Így állítjuk mi. Ellenben a pénzügyi hatóságok, mivel a szolgálati díjakra vonatkozó szabályok szerint (17. §.), szolgálati díj alá esik minden végleges kinevezés, melylyel az államkincstárból rendszeres fizetés élvezete van egybekötve, az általában díjmentesnek nyilvánított 600 koronányi részen felül levő összeget, a szolgálati díjjal meg fogják terhelni s az adott esetben a 2000 koronányi felül eső összeg után fogják a szolgálati díjat kiróvni. A következőkben kifejtjük indokainkat állításunk helyessége s a törvényes felfogással mindenben való megegyezése mellett s egyszersmind kimutatjuk, hogy a pénzügyi hatóságok ezen álláspontja törvényes rendelkezéseken nem nyugszik s következetlen is.

A pénzügyi hatóságok abból a feltételből indulnak ki, hogy mivel a szolgálati díj és nyugdíjjárulék között semmi összefüggés nem létezik, a kölcsönös leszámításnak nem lehet közös jogalapja, s ez okból beszámításnak nincs helye.

Nem térünk ki annak történelmi kutatására, hogy vajon a szolgálati díj nem-e egy s ugyanazon rendeltetési járulékból származik, mint a minő a vármegyei nyugdíjjárulék? Hanem azt bebizonyítjuk épen a legfőbb pénzügyi hatóságnak, a pénzügyminiszter urnak rendeleteiből, hogy épen magában a pénzügyminisztériumban igen is szoros összefüggést találnak a szolgálati díj és nyugdíjjárulék között. Erre világos bizonyítékot szolgáltat a pénzügyminiszternek 1903. évi 96912. sz. kelt körrendelete, melyet az állami szolgálatba átvett

törvényhatósági állatorvosok, nemkülönb a vármegyei pénztári és számvevőségi tisztviselők szolgálati díjainak megállapítása tárgyában bocsátott ki. Idézzük e körrendeletből: „Felmerült kételyek eloszlata s egyöntetű eljárás céljából kijelentem, hogy az 1900. évi XVII. t.-cz. rendelkezései alapján a törvényhatósági állatorvosokból, m. kir. állatorvosokká kinevezettek, valamint az 1902. évi III. t.-cz. rendelkezései alapján, a vármegyei törvényhatóságok pénztári és számvevőségi tisztviselői közül állami tisztviselőkké kinevezettek, illetve kinevezendők szolgálati díjat, az állami kineveztetés alkalmával, csak abban az esetben kötelesek fizetni, ha az állami kineveztetés folytán nyert díj köteles javadalmazásuk nagyobb, mint a mennyi után a törvényhatósági nyugdíjalapba a nyugdíjjárulékot megfizették. Javadalmazásuknak az a része, amely után már a törvényhatósági nyugdíjalapba a járulékot lerótták, szolgálati díjjal meg nem terhelhető“ stb.

A vitakedvelő vitázó azt felelhetné ezen idézetre, hogy itt államosított kényszerrel állami szolgálatba átvett volt törvényhatósági tisztviselőknél adott kedvezményről van szó, a mely az állami szolgálatba önként átlépő tisztviselővel szemben nem eshetik ugyanazonos elbírálás alá. Feleletül első sorban azt válaszoljuk erre, hogy nem ott van a kérdés sulypontja, hogy e beszámítási kedvezmény milyen körülmények között adatott meg az államosított állatorvosoknak, pénztári és számvevőségi tisztviselőknél, hanem ennek abban van a jelentősége, hogy a szolgálati díj és a törvényhatósági díjjárulék között, a mint azt a pénzügyminiszteri rendelet tanúsítja, oly benső összefüggés van, hogy a szolgálati díjba a vármegyei nyugdíjjárulék beszámítható. Ez a beszámíthatóság pedig, melyet a legfőbb pénzügyi hatóság elvileg elfogadott, kölcsönös lesz, mert a mint már fentebb idéztük: a törvényhatóságok feletti felügyeletet gyakorló belügyminiszter tökéletesen ugyanezen értelemben döntött, hivatkozott 1896. évi 70597. számú elvi jelentőségű határozatában.

Hanem mielőtt még tovább fejtegetnénk az alapkérdést, felteni akarunk azon ellenvetésre is, hogy a beszámítási kedvezmény csak azokat a tisztviselőket illetheti meg, a kik államosítottak, tehát saját akaratukon kívül jutottak állami szolgálatba s így abba a helyzetbe, hogy reájuk a szolgálati díj fizetésének teherkép való előírása bekövetkezett; épen ebből kifolyólag a mily méltányos ezen tisztviselőket a szolgálati díj alól felmenteni, époly kevésbé indokolatlan volna az annál, a ki önként kereste az állami kinevezést. Két irányban válaszolunk ezen ellenvetésre. És pedig. Ha a törvény parancsánál fogva valamely hivatali ág tisztikara állami szolgálatba vonatott be s ezzel a szolgálati díjjal való megterhelés elé saját akaratán kívül állíttatott, ezen megterhelés alól ugyanazon törvény is felszabadíthatta volna, kimondván, hogy ezen államosított tisztviselők a szolgálati díj fizetése alól fel vannak mentve. Ám a pénzügyminiszter rendeletében említett két államosító törvény ilyen rendelkezéseket nem tartalmaz. És ha mégis felmentettek a szolgálati díj fizetése alól és pedig azon a czímen, hogy vármegyei nyugdíjjárulékot fizettek, akkor ebből logikailag csak az következhetik, hogy mindazok, a kik a vármegyei szolgálatban valamely fizetés után nyugdíjjárulékaikat megfizették, ugyanazon tisztviselők, ha innen közvetle-

nül állami szolgálatba lépnek, a nyugdíj-járulékkal megrótt illetmény-összeg után szolgálati díjat fizetni nem tartoznak, mert a nyugdíj-járulék és szolgálati díj kölcsönösen beszámítandó. A második irányu feleletünk pedig az, hogy tudásunk van nekünk olyan pénzügyminiszteri rendeletről is, a melyben a nyugdíj-járuléknak és a szolgálati díjnak kölcsönös beszámítása nem államosított tisztviselőknél rendeltetett el, hanem olyanoknál, a kik saját elhatározásból lépnek állami szolgálatba. Ezen rendelet az 1894. évi XXVII. t.-cikk alapján szervezett országos nyugdíj- és gyámintézet kötelekébe tartozó tanintézeti igazgatók, tanárok, tanítók stb. által az idézett törvénycikk 3. §. a) pontja értelmében fizetett nyugdíj-járulékuak szolgálati díjba való beszámítását tárgyalza s 1896. évi november hó 30-án 79.177. szám alatt bocsátott ki.

Illusztrálásképp megemlítjük, hogy az említett törvény 1. §-a előadván, hogy minő célra létesítetik ezen országos nyugdíj- és gyámintézet, t. i. hogy az némely testületek által fentartott tanintézetek tanszemélyzete számára ellátást vagy gyám-segélyt biztosító-intézményül fog szolgálni, ezen felsorolt iskolafentartó testületek között ott szerepel a törvényhatóság is. Tehát törvényhatósági tanintézetnél alkalmazott tanár, tanító stb. is tagja lehet ezen országos nyugdíj- és gyámintézetnek.

Az imént idézett 1896. évi 79.177. számú pénzügyminiszteri rendeletben világosan ki van mondva, hogy a ki ezen országos nyugdíj- és gyámintézetnek rendes tagja volt, de állami szolgálatba lépett, az az állami tanintézethez neveztetett ki, az országos nyugdíj- és gyámintézeti nyugdíj-járulékkal már megterhelt illetménye mérveig új állásában nyert fizetése szolgálati díj alá nem vonatik. Ha tehát egy törvényhatósági tulajdont képező tanintézet tanára, a ki ezen országos nyugdíjintézetnek tagja volt, állami tanintézethez ki-neveztek, az új állással egybekötött díjköteles javadalmazásnak csupán ama többlete után fog szolgálati díjat fizetni, mely többlet után az 1894. évi XXVII. t.-cikkben megszabott nyugdíj-járulékot a nyugdíj- és gyámintézet javára még le nem fizette.

Törvényhatósági tanintézeti tanárt azért vettünk fel példaképen, hogy ezzel is közelebb jöjjünk, a törvényhatóság többi, a közígazgatás szolgálatában álló alkalmazottjaihoz.

Eddigi fejtegetéseink nyomán, reámutatva az eredményt, tisztán áll előttünk immár, hogy a pénzügyi hatóságok azon felfogása, hogy a nyugdíj- és szolgálati díj között semmi összefüggés nincsen, meg van döntve, s épen a legfőbb pénzügyi hatóság a saját maga által kiadott rendeleteiben szolgáltatott fegyvert azon szokásos elutasítási indok ellenében, hogy azért nem teljesíthető a törvényhatóságtól állami szolgálatba átlépett tisztviselőnek a szolgálati díj alól való felmentése, mivel a beszámítani kért nyugdíj-járulék és a szolgálati díj között semmi összefüggés nem létezik.

De folytathatjuk fejtegetésünket, mert érveinket még nem merítettük ki. Lássuk ugyanis még azt is, hogy vajjon minő jogalapon állhat az idézett két pénzügyminiszteri rendelet, a mely a nyugdíj-járulékoknak csak a szolgálati díjba való beszámítását megengedte, illetve elrendelte.

E tekintetben konstatáljuk, hogy sem az országos nyugdíj- és

gyámintézeti alapról szóló 1894. évi XXVII. t.-cz., sem az állatorvosok államosításáról szóló 1900. évi XVII. t.-cz., sem pedig a vármegyei pénztári és számvéveségi hivatalok állami kezelésbe vételéről szóló 1902. évi III. t.-cz. nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint a nyugdíj-járulék a szolgálati díjba beszámítandó, vagy beszámítható. E szerint nem ezen törvényekben kell keresnünk a beszámítás jogalapját. Tényleg nem is azokban gyökerezik, hanem magában a díjakra vonatkozó szabályokból merített jogelveken nyugszik. Így olvassuk ezt az 1896. évi 79.177. számú pénzügyminiszteri rendelethől. Ebben kijelenti a pénzügyminiszter, hogy a mennyiben az ott felsorolt tanintézeteknél alkalmazott igazgatók, tanárok, tanítók stb. „szolgálati díj“ alá eső állást nyernek el, „*a m. kir. adóhivatalok szolgálatára vonatkozó utasítások és szabályrendeletek gyűjteményének a díjakat tárgyazó IX. füzetében a 21. §. alatt foglalt határozmányok értelmében az új állásukkal egybekötött díjköteles javadalmazásnak csupán*“ a nyugdíjjárulékkal (egyenlő szolgálati díj) meg nem rótt többlete után lesz a szolgálati díj fizetendő.

Idézzük csak azt a 21. §-t is. „Az a fizetés, melytől valaki, akár polgári, akár katonai szolgálatban díjt már egyszer fizetett, későbbi alkalmaztatásánál, vagy előléptetésénél, az új állásával egybekötött javadalmazás összegéből mindig levonandó s a szolgálati díj az újabb fizetésnek csupán a már díj alá vont fizetést meghaladó többletétől irandó elő.“

Ismervén most már az összes tételes rendelkezéseket, ezekből összevetve, újból megismételjük elől kifejezett állításunkat: hogy ha a törvényhatósági tisztviselő közvetlenül lép át állami szolgálatba, a törvényhatóságnál élvezett illetményének azon része, mely nyugdíjjárulék alá vétetett, új állásával járó illetményéből — a szolgálati díj kirovásánál — levonatik s tekinteten kívül hagyatik. Ezen eljárás pedig következő jogelven nyugszik: a törvényhatóság által létesített 1886. évi XXI. t.-cz. 88. §-a értelmében az állammal létesítendő viszonzosság alapján alkotott nyug- és gyámintézet javára befizetendő járulékok és a szolgálati díj között, épügy mint az 1894: XVII. t.-cz. alapján alkotott orsz. nyugdíj- és gyámintézet javára fizetendő nyugdíjjárulék és szintén a szolgálati díj között azon belső összefüggés van, hogy e nyugdíjjárulék nem egyéb, mint az illető alkalmazottak szolgálati díja, mely a nyugdíj- és gyámintézet javára „nyugdíj-járulék“ elnevezéssel, lefoglaltatott, azaz igénybe vétetett.

Éképen fogván fel a kérdést, érthető lesz most már a belügyminiszternek 1896. évi 70.597. sz. idézett elvi határozata, a melylyel felebbezöt, ki illetménye után szolgálati díjat fizetett az ugyanezen illetmény után kivetett nyugdíjjárulék fizetése alól felmentette. Érthető az államosított állatorvosoknak, a vármegyei pénztári és számvéveségi tisztviselőknek a szolgálati díj-alól való felmentése; érthető annak a külön kiemelt vármegyei szabályrendeletnek, — belügyminiszteri rendeletről felvett — azon intézkedése, hogy az állami szolgálatból ezen törvényhatósághoz átlépő tisztviselő, csak a szolgálati díj alá nem vett többlet fizetés után köteles 30% nyugdíjjárulékot fizetni.

Ellenben nem lehet megindokolni a pénzügyi hatóságok azon el-

járását, hogy ha valamely törvényhatósági tisztviselő állami szolgálatba önként átlépett, ennél nyugdíjjarulékkal terhelt előbbi illetménye a szolgálati díj kiszabásánál tekintetbe nem vétetik.

A kölcsönös beszámítás, szerintünk nem egy kegyelmi tény, a melylyel azt jutalmazza meg az állami pénzügyi hatóság, a kit akar; az nem kedvezmény. A szolgálati díj ugyanis állami rendes bevétel, törvényes jövedelem, a mely az állampénztárt illeti, s a melyet kegyképen nem lehet elengedni, a melylyel az államkincstárt ajándékozás útján megrövidíteni nem szabad. Ebből az is következik, hogy ha a beszámítás nem kedvezmény, nem ajándék, akkor bizonyosan jogigénye a tisztviselőnek, a melytől őt megfosztani nem lehet. És ha a pénzügyi hatóságok az előadott esetekben a beszámítás iránti kérelemmel jelentkező tisztviselőt elutasítják, ugy ezen tisztviselőn jogsérelem esik, s annál súlyosabb, ha azt a legfőbb pénzügyi hatóság, a pénzügyminiszterium követi el, melynek határozata ellen további jogorvoslatnak nincsen helye.

És mivel ezen jogsérelem napirenden van, azt véljük, helyesen cselekszünk, ha erre a tisztviselői egyesületek figyelmét itten bár, — felhívjuk s javasoljuk, hogy e sérelem orvoslására testületileg törekedjenek, mely módon hamarabb rendezhető lesz a sérelmes kérdés, sem mint ha az egyes tisztviselő próbálkozik igazának bebizonyítására. Arról is van tudomásunk, hogy az ily részletes és meggyőző indokolással előterjesztett ismételt kérelemre oly választ nyert egyik felebbező tisztviselő, hogy mivel semmi újat nem hozott fel beadványában, azt egyszerűen visszaküldjük.

Szomorú dolog, pedig igaz. És annál szomorubb, mert a sérelem ágról szakadt tisztviselővel történik meg, épen tisztviselő társai részéről.

II.

A főjegyzői és aljegyzői fizetés közötti különbözet követelése a helyettesítés idejére.

Mád nagyközségben 1904. évi február 22-től 1904. november 15-ig mint helyettes főjegyző működtem, de csak havi 83 kor. 33 fill. aljegyzői fizetésemet szedtem fel. Tudomásom szerint a helyettes jegyzőt ugyanaz a fizetés és lakás illeti, mint a rendes jegyzőt, még akkor is, ha ugyanazon időben a rendes jegyző szabadságolva van s fizetését huzza. Itt is ugy történt, míg a volt főjegyző nyugdíjaztatott s helyébe én 1904. nov. 15-én megválasztattam Tisztelettel kértem, hogy jogosan követelhetem-e én a községtől helyettesi működésem idejére a főjegyzői és aljegyzői különbözetet s ha igen, milyen törvény, illetve miniszteri rendelet vagy bírói döntvény alapján.

Felelet. Ha a főszolgabíró által szabály szerint helyettesített főjegyző volt és így a főjegyzői teendőket látta el, akkor a volt aljegyzői fizetése és a főjegyzői fizetése közti különbözetre igénye van. Erről direkt törvény nincs, csak a szokásjog szolgálhat irányadóul.

III.

A közigazgatási gyakornok elmozdítása.

A törvényhatóságokhoz kinevezett közigazgatási gyakornokokra vonatkozható-e a közigazgatási bíróság 1135/1898. számú elvi jelentőségű határozata, mely szerint a gyakornok mindig ideiglenes alkalmazottnak tekintendő s így a szolgálat alól bármikor, külön fegyelmi eljárás nélkül is felmenthető.

Felelet. Nem vonatkoztatható, mert a törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. t.-cz. 80. §-a szerint a közigazgatási gyakornokot a főispán élethosszigan nevezi ki, minélfogva csakis szabályszerű fegyelmi határozattal mozdítható el állásából.

IV.

Szabadságolás a katonai szolgálat idejére.

A tavaszi rendes törvényhatósági közgyűlésen szolgabíróvá lettem megválasztva s így tisztességes álláshoz jutottam. Azonban a katonai egyévi önkéntesi szolgálati kötelezettségemnek még nem tettem eleget s folyó év október havában be kell vonulnom. Vannak a kik az állítják, hogy mivel közszolgálatba csak ez év január havába léptem, a midőn közigazgatási gyakornokká kineveztettem s így szolgálatra való bevonulásom idejéig még nem telik el egy évi közszolgálati idő, a szabályok értelmében, engem nem illet meg a katonai szolgálat teljesítéséhez szükséges időre a szabadságolás, minélfogva állásomat sem fogom megtarthatni.

Szíveskedjék felvilágosítani engem arról, hogy lehetséges-e az, hogy elnyert állásomat olyan köteleesség teljesítés végett vesztsem el, a mely köteleességet törvény parancsol, tehát ki sem térhetek előle.

Felelet. A vármegyei ügyviteli szabályzat 24. §-a rendelkezik arról, hogy a katonai szolgálatra bevonuló vármegyei tisztviselőkkel szemben milyen eljárás követtessék.

E szakasznak utolsó bekezdésében az áll, hogy azoknak a vármegyei alkalmazottaknak, a kik egy évet meghaladó közszolgálat után vonulnak be egyévi önkéntesi szolgálatra, megfelelő szabadságidő engedélyezhető. Az ügyviteli szabályzat szerint tehát a megfelelő szabadságidő csak azon egyévi önkénteseknek engedélyezhető, a kik egy évet meghaladó közszolgálat után vonulnak be. Kérdő tehát szabadságot nem fog kapni. Ennek azonban csak azon következménye lesz kérdőre, hogy a hivatkozott 24. §. első bekezdésében foglalt azon rendelkezés, hogy a bevonult egy évi önkéntes a szolgálat első nyolcz hetében illetményét megkapja, reá nem fog alkalmazást találni. Azonban állását sem fogja elveszíteni semmi esetre sem, azt megtartja, mivel a katonai szolgálati kötelezettség teljesítése miatt állását senki el nem veheti. E részben Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének a minisztertanács előterjesztésére 1891. évi október hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározása szolgál irányadó szabályul. Ezen legfel-

sőbb elhatározás szerint azok a hadkötelezettségben álló állami tisztviselők, a kik hadszolgálati kötelezettségük lerovása végett akár a rendes három évi tényleges szolgálatra, akár mint egyévi önkéntesek beszóllíttatnak; hivatali állásuknak és minőségüknek megtartása mellett, szám felettiékké válnak. Az ilyen tisztviselők tényleges katonai szolgálati idejük elteltével, a tartalékba történt áthelyezésükre vonatkozó okmányaik felmutatásával 30 nap alatt jeleltkezni tartoznak volt hivatali előljáró hatóságuknál, mely elhelyezésük iránt intézkedik. Az állami tisztviselőkre vonatkozó szabályokat a belügyminiszter több ízben konkrét esetben adott rendeleteivel (1891 : 80493; 1893 : 85911; 1896 : 92298; 1905 : 27019:) a vármegyei tisztviselőkre is megfelelőleg kiterjesztette, minélfogva kérdező is megtartja állását, helye azonban távolléte idejére ideiglenesen helyettessel betölthető lesz.

V.

Végrehajtás a felfüggesztett tisztviselő fizetésének $\frac{1}{3}$ -ra.

Járási irtokai állásomtól fel vagyok függesztve s fizetésemnek csak $\frac{1}{3}$ -adát élvezem. Vajjon ezen $\frac{1}{3}$ -ad résznyi fizetésemre lehet-e végrehajtást vezetni.

Felelet. Köztisztviselő fizetésére az 1881 évi IX. t.-cikk 54. §-a értelmében 1600 koronán aluli részében a bírói végrehajtás alól ki van véve. Tudva azt, hogy az ön részére meghagyott illetmény az 1600 korona összesen alul marad, ellátási illetményére bírói végrehajtás nem vezethető. De nem vehető végrehajtás alá közigazgatási végrehajtással sem. A közigazgatási végrehajtásnál az egyenes adók végrehajtására vonatkozó szabályok szolgálgván követendő mértékül, az ezeket tárgyazó 1883. évi XLIV. t.-cz. 32. §-a pedig úgy rendelkezik, hogy a végrehajtási eljárásról szóló 1881. évi LX. t.-cznek 54. §-ában foglalt bírói végrehajtás alóli mentesség az adóvégrehajtási esetekben is alkalmazandók, mihez képest az 1600 koronán alóli fizetés sem adó, sem pedig közigazgatási végrehajtási esetekben le nem foglalható. Van azonban egy eset, a mikor a köztisztviselőnek 1600 koronán alul maradó fizetésére is közigazgatási végrehajtás alá eshetik. Tudniillik, ha fegyelmi vagy rendbirság behajtására irányul a közigazgatási végrehajtás. Ez esetben bármily csekély fizetés lefoglalható. De csak bizonyos mérvig, t. i. addig a határig, a melyen túl már a tisztviselő létfenntartása támadhatnék meg. Ezt a határt a fegyelmi törvények szabják meg, a midőn a létfenntartáshoz szükséges legkisebb ellátási illetményt, az élvezett fizetés $\frac{1}{3}$ -ad részében szabja meg.

Az ön részére meghagyott $\frac{1}{3}$ rész fizetés tehát semmiféle végrehajtás alá nem vonható.

VI.

A vasuti altiszti és bírósági végrehajtói minősítés.

1. Én 22. éves, II. gymn. osztályt végeztem, 5 év óta mint jegyző-írnok működtem, mit a legjobb bizonyítvánnyal igazolok és igazolva lesz az is, hogy meglehetősen társadalmi műveltséggel bírok. Folyamodhatóm-e a vasúthoz altiszti gyakornokul és állomási előljáróságig felvihetem-e? Egy kis protekciózóm is van. A kérvényt hová adjam be és mily okmányokat mellékeljek.

2. A bírósági végrehajtó vizsgára jelentkezhetik-e oly egyén, a ki még kiskoru, szükségeltetik a nagykorúság vagy nem.

Felelet. 1. Legalább négy polgári iskolai végzettséggel pályázhat a vasuti altiszti gyakornoki állásra. De ha van erős protekciója, akkor elég a 2 gymn. osztály elvégzése is. A vasuti altisztek rendszeren, mint gyakornokok kezdik pályájukat. Az üzletvezetőség nevezi ki őket, a melynek területén szolgálni kívánnak. A folyamodványt az üzletvezetőséghez kell benyújtani. Mellékelve születési, erkölcsi, iskolai bizonyítvány és vasuti orvosi bizonyítvány a testi alkalmatosságról. Egy évi szolgálat után tehet altiszti vizsgát, melynek sikerülte után altisztté kinevezik. Lehet állomási előljáró is.

2. Az 1781 : L. t.-cz. 2. §. értelmében bírósági végrehajtónak csak oly magyar állampolgárt lehet kinevezni, a ki életének 24-ik évét betöltötte; tehát kiskoru egyén nem lehet végrehajtó.

VII.

A tenyészállatok vétele és eladása.

Sziveskednék sürgősen szakvéleményt adni arra nézve, hogy a tenyészállatok eladása, vétele; szóval kieserése az előljárósági tanács vagy a plenum képviselő-testület elé tartozik-e.

A konkrét eset, hogy az egyik tenyészbikát — a melyet a járási mezőgazdasági bizottság szép külseje után ítélve tenyészképesnek jelölt meg — az előljárósági tanács a képviselő-testület meghallgatása nélkül eladta, mert megállapította, hogy a valóságban tenyészképtelen kifáradt volt, másrészt túl elhízott, úgy hogy 8 mm. felül volt, egy tehenet agyontört hágtatás közben s így ritkán előforduló hágúsa idején is veszélyeztette a lakosok teheneit.

A képviselő-testület meghallgatása mellőztetett, mert megjelent egy kereskedő épen, ki alkalmas árt ígért, így csak a képviselő-testület tagjai rövid uton lettek behíva — meghívó nélkül, — az eladás megbeszéléséhez s ezek, kik megjelentek, az eladást kívánták.

Most a mezőgazdasági bizottság — kinek tagja a községbeli urad. intéző — az ujonnan beszerzett bikát alapos ok nélkül kislejtezte, dacára, hogy a szomszéd Barsm. jár. mezőgazdasági bizottság kiállította a bikáról a tenyészképes bizonyítványt és e bizo-

nyitvány mellett vette meg az előljárásság és tényleg a használatban igen bevált, most nem tudom miféle anyagi kártérítést és fegyelmi eljárást emlegetnek azok ellen, kik a bika eladást és újvételt eszközölték.

Felelet. 1. Helytelenül jártak el, mert a község vagyonát képező bikát csak a képviselő-testület felhatalmazása alapján szabad lett volna eladni. Ezt a felhatalmazást előre is meg lehetett volna szerezni kedvező vételár kínálgkozás esetére.

2. A bika nem tenyészképtelen, a mig hágni tud.

3. Az 1894 : XII. t.-cz. 29. §. alapján az idegen járási mezőgazdasági bizottság által kiállított igazolvány nem érvényes, csakis a saját járásbeli mezőgazdasági bizottság által kiállított bizonyítvány érvényes. A mezőgazdasági bizottság határozata ellen 14 nap alatt az alispánhoz felebbezésnek van helye az 1894 : XII. t.-cz. 29. §. értelmében.

4. Amennyiben a községnek kára esett, fegyelmi felelősség mellett kártérítéssel tartoznak, a kik a községnek kárt okoztak. De a tényleges kárt be kell bizonyítani.

VIII.

Elnöklés a községi szervezkedő ülésen.

Körletemhez tartozó egy telepnek, mely közigazgatásilag eddig más községhez volt csatolva, önálló kis községgé való alakulását a belügyi kormány megengedte; A képviselő testületi tagok választását a jár. főszolgabíró meg is tartotta, sorra kerül jelenben a szervezeti szabályrendelet megalkotása, melynek alapján — jóváhagyás után — a tisztujítás fog eszközöltetni; az a kérdés, hogy miként történik ez? Ki bocsátja ki a meghívót, illetve ki hívja egybe ezen képviselő-testületet, — miután közs. bíró még nincsen — ki elnököl ezen kizárólag szervezeti szabályrendelet megalkotása céljából egybegyűlt képviselő-testületi ülésen?

Felelet. Előbb meg kell alakulnia a községnek, csak akkor alkothat szervezeti szabályrendeletet, különben érvénytelen. Addig, míg a községi bíró megválasztva nincs, a főszolgabíró elnököl. Előbb kell tehát a tisztujítást megtartani és csak akkor csinálhatnak szervezeti szabályzatot. A tisztujító közgyűlésre a meghívót a főszolgabíró bocsátja ki. Ő vezeti a tisztujító közgyűlést és csak ha ez a tisztujítás megtörtént, foghatnak a szervezeti szabályzat megalkotásához.

IX.

A számadók felelőssége. Költségek megtérítése. A szegény alaphól adott kölcsönök felmondása.

Kérem sziveskedjék becses lapjában alábbi kérdéseunre választ adni.

1. Számadó terhére megállapított téritménynek a behajtása s csetleg a számadó vagyonaára leendő biztosítása hogyan történik?

2. Felelős számadók községi pénztárnál: községi pénztárnok és a községi jegyző, illetve az ellenőr, miért is a véleményem szerint a felmentvény mindakettő részére megadandó, helyes-e ezen véleményem vagy sem?

3. Jár. számvevői utasítás 37. §-ában, illetve annak második pontja értelmében a mulasztást elkövető fél terhére előírt s a kir. kincstárnak megtérendő költségnek behajtása minek alapján fogamatositandó, egy szóval minő törvényes eljárás alkalmazandó?

4. Törvényhatósági bizottság jogerős határozata alapján az alispán elrendelte, hogy a községek által kezelt szegényalapból kötelezvényre kiadott kölcsönök felmondassanak. Az alispáni rendelet folytán a kölcsön felmondott 1904. szept. 1-ére. Kötelezvény alapján a kölcsön után járó kamat minden év január és július hónapok első napjain előre fizetendő. Kölcsön felmondása 1904. július 10-én történt, midőn már az 1904. második felére járó kamatot az adósok kifizették. Tisztelettel kérdem, hogy az 1904. év második felére az 1904. július 1—1904. december 31-ig kifizetett kamatból 1904. szept. 1-től—1904. decz. 31-ig járó részlete a feleknek kifizethető-e, illetve visszautalványozható-e vagy sem? A visszautalványozásnál minő eljárás követendő, illetve, mely hatóságnak a határozata alapján lehet az utalványozást fogamatositani?

Felelet. 1. A községi számadási téritmények behajtása körül a végrehajtási törvény határozmányai az irányadók és azok közigazgatási végrehajtás tárgyát nem képezhetik. 2417/1885. B. M.

2. Helyes.

3. Ha a helyszíni vizsgálat hivatalból (a 125000/1902. sz. B. M. vármegyei ügyviteli szabályzat 38. §. alapján) tartatott meg, akkor a j. számvevő költségei a pénzügyi tárczát terhelik.

Ha azonban a j. számvevő a községi alkalmazottaknak már megállapított avagy megállapítandó mulasztása folytán küldetett ki, akkor ezen költségek a mulasztó közeget terhelik. A költségek megállapítása fegyelmi ügyből kifolyólag az ítélkező joga; a községi számadások felülvizsgálási költségeinek megállapítására nézve a törvényhatósági bizottság közgyűlése illetékes. 102197/1895. sz. B. M.

Ha pedig a kiszállás magánfél feljelentése következtében történt, a költségek a szerint, a mint a vizsgálat terhelő vagy felmentő ítélettel lesz befejezve, a terheltet vagy feljelentőt terhelik. A költségeket az ítélkező állapítja meg, melyeket czélszerű a féllal előlegeztetni.

4. Az 1904. év második felére befizetett kamatokból az 1904. IX/1. — XII/31-ig eső rész az adósoknak visszafizetendő és ezt a bíróság is megítéli per esetén, mert a kölcsönt nem az adósok, hanem a hitelező mondván fel, az adósok a négy utolsó hónapra tartozatlan kamatot fizettek.

A visszafizetésre az utalványt a községi bíró állítja ki, a törvényhatóság bizottsági közgyűlésének a kölcsönök visszafizetését kimondó határozatára való hivatkozással.

Az állatok az utcán.

A 13,000 lélekszámot meghaladó községünkben ujabban az a rossz szokás kezdett lábrakapni, hogy a lakosság földmivelő része hidjait, réczéit, sertéseit, lovait, szarvasmarháit és szamarait az utcára szándékosan kiveri, hogy egyrésről az állatok kijárják magukat, másrésről pedig az utszélén és a köztereken levő csekély kis füvet legeltessék. Ezen eljárás miatt községünk műveltebb osztálya rendkívül fel van háborodva, mert az állatok a járdát és egyéb közutakat elhullatott trágyáikkal beszennyezik és a szabad közlekedést megakadályozzák. A községi előljáróság az illető állattulajdonosokat köztisztaság és közegészségügy elleni kihágás miatt már több ízben feljelentette az elsőfoku rendőri hatóság előtt, de a panasz mindannyiszor azzal az indokkal utasított vissza, hogy a sérelmesnek vélt eljárás büntetendő cselekményt nem képez.

Megkíséreltük már falragaszos hirdetmény és dobszó utjáni felhívással a lakosságot ezen visszaélés megszüntetésére rábírní, de fájdalom, sem a szép szó, sem a fenyegetés eddig semmiféle eredményre nem vezetett.

Községünkben ezen kívül még egy másik, szintén orvoslásra szoruló visszás állapot uralkodik. Ez ugyanis abból áll, hogy a cselédleányok a vizet nyitott dézsákban a fejükön a járdán hordják és targoncáikkal nem a koesi uton, hanem a gyalog járdán közlekednek. A minek az a következménye, hogy ha valaki egy ily vízfordó leány mellett elhalad, a legtöbb esetben a dézsából ki-kilocsanó vízzel ruháját leöntik, sőt nagyon gyakran az egész dézsa tartalma a járdán sétáló közönség nyaka közé ömlik. A megterhelt targonczával pedig megrongálják a háztulajdonosok által fentartott és tglából épült gyalogjárdát és ez által nekik tetemes kárt okoznak.

A miért is nagyon kérjük, sziveskedjék közölni, hogy miféle törvényes alapon lehetne ezt a türhetetlen állapotot megszüntetni? Van-e törvény, vagy létezik-e oly érvényben levő hatósági rendelet, a melylyel a többszöri felszólítás daczára nem engedelmeskedő lakosság ellen megtorló eljárást lehetne folyamatba tenni és a közrend betartására kötelezni?

Felelet. A község tudvalevőleg kihágást nem statuálhat. De alkothat szabályrendeletet az utcák tisztán tartásából és az állatokra nézve tilalmakat statuálhat. Már most a törvényhatóság, mikor ezt a községi szabályrendeletet jóváhagyja, a tilalmakból kihágásokat állít fel és büntetést szab a tilalmak megszegőire. Csakis ugy lehet a bajon segíteni.

XI.

A retinens előljáróság.

A község: az 1886-dik évi XXII-dik törvényczikk 21-dik §-ának a) pontja értelmében: „saját belügyeiben határoz és szabályrendeleteket (statutumokat) alkot; b) pontja értelmében: határozatait és szabályrendeleteit saját előljárói és közegei által hajtja végre.“ Ezek előrebocsátása után tisztelettel kérem, sziveskedjék közölni, hogy ennek a szabályrendeletnek mi jelentősége van a gyakorlati életben, a midőn az alkotott szabályrendelet büntető joghatállyal nem bír?

Felelet. Nem engedelmeskedő előljárót fel kell jelenteni a főszolgabírónál és ellene az 1886 : XXII. t.-cz. a) pontja alapján fegyelmi eljárásnak van helye.

Észrevételek az előbbi válaszokra.

A „Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár“ f. é. 11. száma feljogosítja az olvasó közönséget arra, hogy a „Kérdések és Feleletek“ rovatban megjelent válaszokra objektív észrevételeit megtehesse. Legyen szabad nekem e jogositványra hivatkozva kisebb-nagyobb megjegyzéseket tenni az említett számban megjelent „Feleletek“-re.

1. A III. kérdésre adott válaszhoz idézem a belügyminiszternek 1897. évi 103059. számú körrendeletét. „Ismételten kételeyk merültek fel arra nézve, hogy vajjon r. t. városok orvosai tisztii orvosoknak tekintendők-e s ennélfogva megkövetelendő-e ily állások betöltésénél a pályázóktól az 1883 : I. t.-cz. 9. §-ának 7. bekezdésében előírt köztörvényhatósági orvosi minősítvény, t. i. tisztii orvosi vizsga letétele, vagy sem? Minden további kételey eloszlátása és jövőben való mihez tartás végett szükségesnek találom ezennel kinyilatkoztatni, hogy a rend. t. városok azon orvosai, kik mint elsőfoku közegészségi hatóságok szakközegei az 1876. évi XIV. t.-czikk 155. §-ának 4. bekezdése szerint járási orvosi teendőket végeznek s így köztörvényhatósági orvosi működési körrel vannak felruházva, tisztii orvosoknak tekintendők és ennélfogva a tisztii orvosi vizsga letételére köteleztettek. Egnél több orvossal bíró rend. t. városok oly orvosai azonban, a kik városi szervezési szabályrendeletben szorosán körülírt oly működési körrel bírnak, amely a községi vagy körorvos hivatalos teendőinek felel meg és a kik köztörvényhatósági orvosi teendők végzésére nem hivatottak, a köztisztviselők minősítéséről szóló fentebb idézett törvényczikkben előírt minősítvény megszerzése t. i. a tisztii orvosi vizsga letétele nélkül is alkalmazhatók.

2. A IV. kérdésre adott válaszhoz megjegyezve, hogy a jegyzői magánmunkálatok szabályozásának kérdését a községi és körjegyzői ügyviteli szabályzat 88. §-a rendezi, mely elrendelte, hogy a jegyzői magánmunkálatokat felszámítható díjakat a vármege

szabályrendelettel állapítsa meg. A vármegyék e tekintetben szabályrendeletileg intézkedtek s azokban azt is megállapították, hogy a jegyző egy idegen jegyzőségben lakó felektől mikor fogadhat el magánmunkálati megbízatást, illetve, hogy fogadhat-e el egyáltalában. E szabályrendelet rendelkezéseinek megsértése fegyelmi vétséget képez. (1886 : XXII. t.-cz. 90. §. a) A belügyminiszter e tekintetben azon állásponton volt, hogy megengedhetőnek találta némely esetekben, az idegen községbeli féltől nyert megbízatás elvállalását és pedig akkor, ha azon idegen jegyzőségből való fél, a megbízott jegyző hatósága területén birtokos, vagy ha az a megbízás idején a jegyző hatósága területén tartózkodik. (Belügyi Közlöny 1904. évf. 234. lapon a 18. §.)

3. Az V-dik kérdésre adott felelet kibővítendő azzal, hogy az iparigazolvány iránti kérés: „rendezett tan. városban: a városi tanácshoz;“ s a törvényhatósági városban a rendőrkapitányhoz adandó be. (1884 : XVII. t.-cz. 166. §.)

4. A VI. kérdésre adott felelet — szerintem — törvényes alappal nem bír.

Az 1868 : XXXVIII. t.-cz. 11. §. szerint a hitfelekezetek mind azon községekben, hol híveik laknak, saját erejükből tarthatnak ugyan fenn felekezeti népiskolát, de természetes dolog, hogy a fentartókép jelentkező felekezetnek bizonyos helyi szervezettel kell bírnia, azaz a hitközség lesz az iskola fentartó. Már most, hogy azok, a kik a felekezeti fentartó hitközségnek nem tagjai, mi alapon volnának kötelezhetők, a fentartott iskola költségeihez hozzá járulni, arra nézve e most hivatkozott törvényből bizonyítékot meríteni nem lehet. Hanem elképzelhető egy olyan eset, mint a milyent az 1868 : XXXVIII. t.-cz. 25. §. 2-dik bekezdése említ, a mikor a hitfelekezeti iskolát a politikai község tartja fenn. Ez esetben az iskolai adó tényleg terhelni fogja azokat a birtokosokat is, a kik más községben laknak s ott iskolát tartanak fenn. Ekkor ugyanis a hitfelekezeti iskola fentartása épen olyan községi teher, mint bármely más községbeli igazgatási teher, a mely felekezeti különbség nélkül minden községi adózó által viselendő.

5. A VII. kérdésre adott feleletnél, csak azt észrevételezem, hogy a vadászati bérletügyekkel kapcsolatos vitás esetekben, a mióta a közigazgatási bíróságról szóló törvény életbe lépett, nem a belügyminiszter, hanem a közig. bíróság dönt.

Ezeket voltam bátor megjegyzésképen közölni. (P. L.)

Kiadóhivatali üzenetek.

K. O. Bihar. Levélben küldtük el a választ. — D. K. Pécs. — **Körjegyzőség Szend.** Készül a bekötési tábla, mert a kés letünk hamarosan kifogyott. Csakis a megrendelés mérvéhez képest készítettünk bekötési táblákat. — **Jegyző. Petris.** A bekötési táblák ára darabonként 70 fillér. Levele értelmében előjegyztük.